

කළණ මිතුරෝ හා බලන මිතුරෝ!

රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලයේ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශයේ ප්‍රධානි

සුජ්‍ය ආචාර්ය විල්ගොඩ අරියදේව හිමි

වචනයෙන් පමණක් මිත්‍රකම් පවත්වන මිතුරා තුළ ප්‍රධාන ලක්ෂණ සතරක් තිබෙනවා. ඔහු නිතරම ඔබට සලකන්නේ අතීතයෙන්, නැත්නම් අනාගතයෙන් පමණයි. ඔබට යමක් අවශ්‍ය වූ විට ඔහු පවසන්නේ අනේ ඊයේ ඉල්ලුවා නම් දෙන්න තිබුණා, ගිය සතියේ නම් මගේ ලග තිබුණා ඒ අවස්ථාවේ ඉල්ලුවා නම් දෙන්න තිබුණා යනුවෙන් පමණයි. අතීතයෙන් සංග්‍රහ කරන ඔහු ඔබට අනාගතයෙන් ද සංග්‍රහ කරන්නේ, මගේ අතට ලැබුනොත් හෙට මම දෙන්නම්, ඊළඟ සතියේ මට ඔබට උදව් කරන්න ලැබේවි ආදී වශයෙන් පමණයි. වචනයෙන් පමණක් මිත්‍රකම් පවත්වන සුද්ගලයාගේ අනෙක් ලක්ෂණය වන්නේ විහිළු කතා කියා, ඔබට බොරු ප්‍රශංසා කරමින් කතා කිරීමයි. සමාජ ව්‍යවහාරයේදී "මුරංගා අත්තේ තැබීම" "බට් ගෑම" යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ විබඳු අවස්ථාවලටයි. වචනයෙන් පමණක් මිත්‍රකම් පවත්වන සුද්ගලයාගේ හතර වන ලක්ෂණය වන්නේ තමා දුෂ්කරතාවකට පත්වී ඇති බව පවසමින් තම මිතුරාගේ ඉල්ලීම මගහැරීමයි.

සමාජ සම්බන්ධතාවන් පැවැත්වීමේදී වැදගත් අංශයක් වන්නේ මිත්‍ර සම්බන්ධතාවයයි. කෙනකුගේ ජීවිතයේ දියුණුවත්, පරිහානියත් යන කාරණයන් තීරණය කිරීමේදී මිත්‍රත්වය ඉතා ප්‍රබල සාධකයක් වනවා. මෙම නිසා මිතුරන් ඇසුරු කිරීමේදී සැබෑ මිත්‍රයා හඳුනා ගත යුතුයි. ඒ සඳහා බුදුන්වහන්සේ මාර්ග පෙන්වා දී තිබෙනවා.

මිතුරන් අතරින් පාප මිත්‍රයාත් කලහාණ මිත්‍රයාත් හඳුනා ගන්නේ කෙසේ ද කියන එක සිඟාලෝවාද සූත්‍රයේ සඳහන් වී තිබෙනවා. මිතුරා කියන වචනය අපට සවනය වීමට අපගේ සිතට සතුටක් සහ සහනයක් එක්වරම දැනෙනවා.

ඔබට සිටින හොඳම මිතුරා කෙබඳු අයෙක්ද? ඔබට උදව්කරන, ඔබගේ දුකේදීත් සැපේදීත් එකට සිටින, ඔබගේ වැරදි පෙන්වාදෙන කෙනා ඔබගේ හොඳම මිතුරා බව ඔබ පවසනවා නම් ඔබ නිවැරදියි. එහෙත් අප සමාජයේ විබඳු මිතුරන් හමුවන්නේ කලාතුරකින්. ඔබට මිතුරු මිතුරියන් බොහෝ දෙනකු සිටීමට පුළුවන්. ඒත් වැඩිපුරම ඔබට ලැබෙන්නේ කලහාණ මිතුරන් නොව බලන මිතුරන්ය. අප ඇසුරු කළ යුත්තේ කවුරුන්ද යන්න පිළිබඳව ධර්මානුකූල මග පෙන්වීමක් අවශ්‍ය වේ. ඒ සඳහා අකාලික වූ දහමක් ඉහත කී සූත්‍රයේ සඳහන් වී තිබෙනවා.

මෙම සූත්‍රයේ ආශ්‍රය කළ යුතු මිතුරන් සතර දෙනකු සහ ආශ්‍රය නොකළ යුතු මිතුරන් සතර දෙනකු පිළිබඳව සඳහන් වී තිබෙනවා. ආශ්‍රය නොකළ යුතු මිතුරන් සැබවින්ම මිතුරන් නොවෙයි. ඔවුන් හඳුන්වා තිබෙන්නේ මිතුරු වෙස්ගත් මිතුරන් ලෙස පෙනී සිටින මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් ලෙසයි. මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් සතර දෙනකු අප අතර සිටිනවා.

1. ලාභ අපේක්ෂාවෙන් ඇසුරු කරන මිතුරා
2. වචනයෙන් පමණක් මිත්‍රකම් පාන මිතුරා
3. ඔබගේ සිත සතුටුවන ආකාරයෙන් සෑම දෙයක්ම අනුමත කරන මිතුරා
4. ඔබව වරදට පොළඹවන මිතුරා

ලාභ අපේක්ෂාවෙන් මිතුරන් ආශ්‍රය කරන මිතුරා අතිශයින්ම ආත්මාර්ථකාමියෙක් වනවා. ඔහු ඔබට යමක් දෙන්නේ ඊට වඩා වැඩි යමක් අපේක්ෂාවෙන්. ඔහුට බියක් විපතක් ඇති විට ඒ ගැන නොකියා ඔබ ප්‍රභ දැවටෙමින් සිටිනවා. ඔබගේ ආරක්ෂාව, ඔබගේ උදව්ව අරගෙන යන ඔහු නැවත ඔබ හමුවට එන්නේ ඔහුට යමක් අවශ්‍ය වූ විටයි.

වචනයෙන් පමණක් මිත්‍රකම් පවත්වන මිතුරා තුළ ප්‍රධාන ලක්ෂණ සතරක් තිබෙනවා. ඔහු නිතරම ඔබට සලකන්නේ අතීතයෙන්, නැත්නම් අනාගතයෙන් පමණයි. ඔබට යමක් අවශ්‍ය වූ විට ඔහු පවසන්නේ අනේ ඊයේ ඉල්ලුවා නම් දෙන්න තිබුණා, ගිය සතියේ නම් මගේ ලඟ තිබුණා ඒ අවස්ථාවේ ඉල්ලුවා නම් දෙන්න තිබුණා යනුවෙන් පමණයි. අතීතයෙන් සංග්‍රහ කරන ඔහු ඔබට අනාගතයෙන් ද සංග්‍රහ කරන්නේ, මගේ අතට ලැබුනොත් හෙට මම දෙන්නම්, ඊළඟ සතියේ මට ඔබට උදව් කරන්න ලැබේවි ආදී වශයෙන් පමණයි. වචනයෙන් පමණක් මිත්‍රකම් පවත්වන පුද්ගලයාගේ අනෙක් ලක්ෂණය වන්නේ විහිළු කතා කියා, ඔබට බොරු ප්‍රශංසා කරමින් කතා කිරීමයි. සමාජ ව්‍යවහාරයේදී "මුරංගා අත්තේ තැබීම" "බට් රූ ගෑම" යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ විබඳු අවස්ථාවලටයි. වචනයෙන් පමණක් මිත්‍රකම් පවත්වන පුද්ගලයාගේ හතර වන ලක්ෂණය වන්නේ තමා දුෂ්කරතාවකට පත්වී ඇති බව පවසමින් තම මිතුරාගේ ඉල්ලීම මගහැරීමයි.

තුන්වෙනියාට සඳහන් මිත්‍රයාගේ ලක්ෂණය වන්නේ ඔබ කැමති අයුරින් හැසිරීමයි. ඔබ යම් කෙනකුට විරුද්ධ නම් ඔහුත් එම පුද්ගලයාට දොස් නගමින් වැරදි කියමින් ඔබව සතුටු කරනවා. ඔබ කැමති යම් කෙනකුටද ඔහුත් ඒ තැනැත්තාගේ ගුණ කියමින් ඔබ සතුටු කරනවා. ඔබ ඔහුට මැත් පැත් පානය කිරීමට ආරාධනා කළ හොත් හා යමු කියා එකඟ වනවා. පන්සල් යන්න ආරාධනා කළොත් ඒකටත් එකඟ වනවා. ඔබගේ මුහුණට චලෙස කටයුතු කළත් ඔබ නැති තැන ඔබගේ විරුද්ධකරුවන් සමග ඔබගේ අගුණ කියනවා. මෙබඳු චරිත අප සමාජය තුළ කොතෙකුත් දක්නට ලැබෙනවා.

ඉහත සඳහන් වර්ග කීරීමට අනුව සතර වෙනියාට සඳහන් ඔබව වරදට පොළඹවන මිතුරා ඉතාම අහිතකර මිතුරා වනවා. මෙබඳු මිතුරන් අපාය සහායක මිතුරන් ලෙස හඳුන්වනවා. ඔබව මත්පැනට, දුරාවාරයට, සුදුවට යොමු කරන්නේ මෙබඳු අපාය සහායක මිතුරන් විසිනුයි. මෙබඳු මිතුරන් ඔබව සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශයට යොමු කරනවා. මෙබඳු මිතුරන් යන පාරකවත් නොයායුතු වනවා. විබඳු මිතුරන් දුර එන බව දුටු විට ඔවුන් මග හැර යන ලෙස බුදුන් වහන්සේ දේශනා කර තිබෙනවා.